

УДК 1:39(477)''19"

Г. С. Лозко, д-р філос. наук, проф.

75-ЛІТТЯ ОРДЕНУ БОГА СОНЦЯ: ФІЛОСОФСЬКО-ІСТОРИЧНЕ ОСМИСЛЕННЯ

У статті розглядається історія і метафізика релігійно-політичної організації, створеної професором В.Шаяном у 1943 р. у м. Львові з метою "визволення Духа нації" – відродження власної національної духовної культури (етнорелігії). Уведено в науковий обіг осмислення нових архівних матеріалів (листів, документів), а також філософсько-релігієзнавчої спадщини В.Шаяна. Зроблено висновок про непересічне духовно-культурне значення ідей Ордену Бога Сонця у вітчизняній і європейській духовній культурі.

Ключові слова: Орден Бога Сонця, Володимир Шаян, Дух нації, етнорелігія, рідна віра, метафізика, онтологія.

Вступ. Ідея і практична спроба відродження етно-релігії (рідної віри) тривалий час замовчувалися радянською і пострадянською наукою, оскільки для першої вони вважалися небажаним "націоналізмом" та ідеалізмом, а для другої – "крамольними" через неприйняття християнською церквою. Щоправда, в незалежній Україні вже частково висвітлювалися деякі аспекти відродження рідної віри, започатковані професором Володимиром Шаяном і продовжені сучасними громадами рідновірів. Однак і досі через відсутність публікацій його творів видатний філософ Володимир Шаян як в Україні, так і закордоном досі малознаний. Через християнську упередженість виникло й неоднозначне ставлення українських науковців до відчайдушної спроби Шаяна відродити віру предків, що її переважна частина суспільства не сприймає всерйоз. Проте, ренесансні ідеї, що виникають періодично в історії як прагнення до оновлення, загалом наукою визнаються закономірними. Так, на думку українського історика М. Чмихова: "Нинішня людина дедалі частіше прагне розв'язати багато своїх проблем, використовуючи філософсько-світоглядну спадщину, всю культуру предків, щоб відшукати в минулому пояснення сучасності" [19].

Перша збірка праць В.Шаяна вийшла в Канаді в 1987 [20]. У кінці ХХ ст. про В. Шаяна як українського філософа з'явилися короткі повідомлення в словниках та енциклопедіях в Україні та Польщі: "Релігієзнавчий словник" під ред. проф. А.М. Колодного (1996) [14, с.380], "Філософія: Підручник" під ред. професора Н.Я.Горбача (1995) [17, с.178–179], "Mala encyklopedia filozofii" (1996) [13, с. 480] та ін.

Про біографію та погляди В.Шаяна авторка цієї статті повідомляла на наукових конференціях, що проводилися Відділенням релігієзнавства в Інституті філософії ім. Г.Сковороди НАН України, [4, с.178 – 184]; а також у монографіях українською та польською мовами [5, с.100 – 108; 11, с.10 – 13, 75, 104]. Про ідеї, погляди та діяльність В.Шаяна йдеться й у докторській дисертації авторки, де його поглядам присвячено окремий розділ, а також у інших працях, підручниках, статтях [3, с.556; 6, с.105, 117, 120; 8; 7, с. 340 – 355; 10] та ін. У 2016 опубліковано словникову статтю про В.Шаяна в енциклопедичному довіднику "Історія соціологічної думки" [12]. Про роль етнонаціональної релігії в житті народу писав проф. Г.К.Кожоляно [2, с. 77 – 81]. У 2018 з нагоди 110-річчя від дня народження видатного мислителя і 75-ліття заснованого ним Ордену Бога Сонця Об'єднанням Рідновірів України видано збірку вибраних праць В.Шаяна [21]. Цього ж року 15 лютого в Будинку письменника Національної спілки письменників України розпочато Всеукраїнський презентаційний тур книжки "Віра предків наших" містами й селами України, який триватиме протягом всього ювілейного року.

Мета статті подати коротку історію Ордену Бога Сонця та розкрити сутність духовної спадщини його засновника професора Шаяна, зміст його ідей та орденську модель українського релігійного ренесансу, зокрема її історичні, філософські та метафізичні складові;

частково висвітлити той історичний та ідеологічний контекст, у якому формувалась і вдосконалювалась ця концепція. На рубежі ХХ – ХХІ ст. відродження рідної віри в країнах Європи вже стало досить помітним етнокультурним явищем, отже, доречно привертати увагу наукової спільноти до непересічної особистості, мислителя, поета, релігійного діяча В.Шаяна, а водночас – і до рідновірського руху в Україні. Однак межі цієї статті дозволяють розглянути лише головні концепції Ордену Бога Сонця і не охоплюють усієї філософії В.Шаяна.

Методологічними засадами цієї статті є текстологічний, історичний і метафізичний методи. Перше, авторка досліджує історію Ордену Бога Сонця, отже застосовує принцип історизму, який спирається на факти, що їх вдалося зібрати з різних джерел стосовно Ордену, його лицарів та симпатиків ідей В.Шаяна. Подруге, хоч метафізика – це вчення про недоступні досвідові начала й принципи буття, які не піддаються осягненню за допомогою наукових методів, проте сам професор Шаян був ідеалістом, і метафізика для нього була одним з найважливіших методів пізнання духовної сутності культури наших предків. Тому його метафізика цілком може бути об'єктом дослідження і є виправданою, як з наукового (релігієзнавчого) погляду, так і з сугубо релігійного. При вивченні наукової, художньої та епістолярної спадщини В.Шаяна застосовувались текстологічні методи роботи з текстами його праць, архівом та бібліографічним апаратом (збір, вивчення та класифікація джерел тощо).

У філософському осмисленні духовно-культурного феномена і значення Ордену Бога Сонця в житті українського народу авторка керувалася національно-екзистенційною методологією, яка дає змогу побачити будь-яке явище крізь призму автентичної української аксіології. Саме В.Шаян вперше застосував національно-екзистенційну методологію в релігієзнавстві: вона ґрунтувалася на принципі повної або часткової включеності суб'єкта, що пізнає, до об'єкта пізнання (напр., соціуму, релігії, конфесії): "...вільно ученому бути рівночасно визнавачем тієї віри, яку він досліджує" [20, с.178].

Наукова новизна цієї статті: вперше осмислено і введено в науковий обіг відомості про історію і метафізику Ордену Бога Сонця – української релігійно-патріотичної організації, створеної у Львові 5 листопада 1943 р. Володимиром Шаяном, головним завданням якої було відродження рідної віри як Душі й Духа нації, а також боротьба за визволення України від фашистських і радянських окупантів. Вперше уведено в науковий обіг висновки ґрунтового текстологічного дослідження праць В.Шаяна, як засновника і головного ідеолога Ордену Бога Сонця, який розробив головні його філософські концепції та моральні принципи.

Виклад. Значна частина праць професора Шаяна зберігається в Канадському Державному Архіві (фонд МГ 31 Н 100). В Архіві ОРУ (Об'єднання рідновірів України) наявна частина архівів Володимира Шаяна, Лариси Мурович, Мирослава Ситника, Миколи Скрипника, Мирослава Шкавритка, Яра Голубицького, окремі листи

й архівні матеріали, періодичні видання, отримані від лицарів Ордену Бога Сонця та інших осіб, які були особисто знайомі з В.Шаяном [1].

Насамперед, В.Шаян подав своє оригінальне осмислення поняття Духа нації. Відомо, що поняття "дух народу", "народний дух", "душа народу" вже виникали в історії європейської філософії та етнології. Ще у XVIII ст. французькі просвітники пов'язували "дух народу" з географічними чинниками, які власне й формують цей дух. В.Шаян доповнив концепцію Духа нації, виокремивши її як *рідну духову субстанцію*. В сучасному глобальному світі Духові нації незатишно: він постійно змушений змагатися зі світовими інтернаціональними "догмами", стереотипами, що сковують вільну думку, а отже, обмежують свободу націй. Тому критичне біблієзнавство він розглядав як засіб *звільнення Духа нації*, як перший крок на шляху осягнення рідної віри. Доба світових релігій, на думку В.Шаяна, неодмінно має скінчитися, і тоді їм на зміну мають прийти нові (добре забуті старі) істини, вчення, які були рідними й природними для народів в епоху ще живої автентичності. В. Шаян показав національне буття як позачасову єдність національного ідеалу, виявляючи його власну релігійну складову як священну основу.

Вчення про втілення. На його думку, Дух нації втілюється у видатних особистостях України-Русі, таких як: Великий князь Київський Святослав Ігорович (який "не зрадив віру предків") [21, с. 324–341], Г.Сковорода (який фактично "вийшов із церкви" і започаткував українське критичне біблієзнавство) [20, с.488–526], Тарас Шевченко [20, с.525–597], Іван Франко [20, с.598–605], Леся Українка [20, с.606–701], лицарі, воїни, які загинули в боях за Україну [20, с. 448–465].

Богослів'я. У працях В.Шаяна поняття "старих Богів" наповнене конкретним богословським змістом. Так, на його думку, слов'янська онтологія святості тісно поєднана з богослів'ям Сварога як Бога найвищого Світла і богослів'ям Свантевита як Бога найвищої Святості [20, с.118–198]. Подаємо імена українських Богів (за алфавітом), яким В.Шаян приділяє в своїх працях більшу чи меншу увагу, тобто дає пояснення чи здійснює порівняння, описи їх богословського розуміння або просто згадки: *Бог, Бог-Велес, Бог-Вогонь, Бог-Змієборець, Бог Сонце, Богиня Світання, Велес, Велика Мати, Дажбог, Лада, Матір-Слава, Перун, Радогост, Свантевит, Сварог, Сварожичі, Слава, Триглав, Утра (Утренняя, Богиня Світання, Весна), Хорс*. Він розглядає також світи: *Права, Ява і Нава*, відомі нам уже з Велесової Книги (її автентичність довів д. філол. н., проф. М. Худаш [18]). *Коляда* згадується в працях В.Шаяна в різних значеннях: як коровай [20, с. 201], як обряд [20, с.370, 380], як свято [20, с. 372], як дідух [20, с.403]; *Корочун* – як найкоротший день [20, с.403]; *Купала* – як культ [20, с.423], як свято [20, с.671], як Бог [20, с. 881]; *Жар-Птиця* – як персоніфікація Різдва Сонця (тотожна Феніксу). Ці та інші його висновки в галузі богослів'я рідної віри – це те *нове*, що оголошено *вперше* в історії української філософської та релігієзнавчої думки.

В.Шаян вперше розробив національну концепцію *священного героїзму*, що має суто релігійну основу. Він доводить, що почуття святості боротьби за рідну землю – є основою українського національного світогляду [20, с. 448–465]. В. Шаян вважав, що саме етнічна онтологія розкриває таємницю душі народів, і ніякі глобальні світові релігії не спроможні її замінити. Він вперше визначив і обґрунтував три типи релігійної онтології: *міфоонтологія* – пояснення Буття через міфологічні пости і символи; *ритоонтологія* – пояснення Буття через смисли ритуалу й жертви; *психоонтологія* – пояснення Буття з допомогою психологічних станів [21, с.47].

Рідна віра (природна етнорелігія), як довів у своїх працях Володимир Шаян, носить *феноменальний характер* і має здатність за деяких умов повертатися в середовище свого народу, що в світлі теорії Вічного повернення Ф.Ніцше, є цілком *закономірним явищем*. Рідна земля, рідна мова, рідна віра – ідеальна триєдність для повноцінного життя нації [21, с. 285–292]. Національна саморефлексія, яка забезпечує тривалість власної ідентичності у часі й просторі, потребує періодичного очищення від чужорідних елементів та зв'язання своєї сутності з національно визнаним еталоном, чільною складовою якого є саме рідна віра, тому він дійшов висновку: *"Відродження нації не може бути завершено без відродження її власної віри*, як виразу її відчужування Бога" [20, с. 477].

Філософія Григорія Сковороди стала основою ідеології Ордену Бога Сонця. Часто звертаючись з повагою до язичницьких античних філософів та української народної мудрості, порівнюючи їхні вчення з ученням Біблії, Сковорода вияснює філософський пріоритет природного світогляду перед штучно створеними церковними догмами. Вершиною релігійного світовідчуття Г.Сковороди, на нашу думку, була віра в *іманентність Бога і його присутність у людському тілі* [3, с.33]; його сумнів у креаційному акті біблійного Бога і впевненість у тому, що *"світ безначальний – перетворення вічне"*; перевага етики Епікура (*етики щастя*) перед неприродним "чернечим аскетизмом"; прагнення до *свободи* і реалізація власної філософії в своєму житті; перевага "вродженої праці" над примусом та ін. Всі ці особливості філософії Сковороди є нічим іншим, як *засновками етнофілософської думки*, яку теоретично обґрунтував Володимир Шаян у праці про Сковороду [22].

В.Шаян уперше засобами порівняльного релігієзнавства обґрунтував метафізику жертвності, яка бере свої витоки в архаїчній свідомості людини, підкресливши *езотеричність пожертви*, її мету (викликати до життя новий стан світу і людини), метафізику (з'єднати межі між минулим, теперішнім і майбутнім), єдність нації в єдиному потоці національної свідомості. Жертва – це *принцип творчості*, Божественне бажання множинності.

Важливим метафізичним символом у філософії В.Шаяна є міфологічна постать Жар-птиці: "Мое учення про Знання таємне – це головне вчення про Жар-птицю" – вважав він [21, с. 319]. Жар-птиця слов'ян тождна єгипетському Феніксу, що згорає на жертвнику Сонця і воскресає знову й знову з попелу свого "цілопалення" (самопожертви).

Метафізичну сутність жертви власного життя заради Богів (для служіння Богом, яке здійснювали ведійські брагмани) Володимир Шаян розумів як Перемогу над світом побутовості, щоденної марноти, світом Майї: "Жертва, це не є самознищення, як нам підказує обмежена егоїстична думка; жертва, це радісна перемога над життям і смертю. І тому з понадсвітньою впевненістю перемоги носили знак Тризуба натхненні індійські віщуні, що перемогли смерть ще за свого життя. Потрійне Самовідречення і Жертва означає жертву Мислі, Почувань і фізичної Енергії (Життя і Тіла) у службі Перунові – Богам Космічної Творчості" [20, с.772].

Словесна магія також стала предметом наукових досліджень В.Шаяна, який уперше звернув увагу європейців на поняття *слхота* в індійській лінгвістиці: "Вже в системі індійської граматики стрічаємося з дивним поняттям "sphota". Європейська філософія ще зовсім не дозріла до розуміння цього поняття. Може через розвиток сучасної феноменології, а зокрема через поглиблений аналіз поняття інтенціонального моменту слова це станеться можливим" [20, с. 863]. Тут під *інтенціональ-*

ним (віл. лат. intentio – прагнення) – маємо на увазі направленість свідомості на певний об'єкт, вимір, задум [16, с. 233]. У виданні вибраних праць професора ми подали пояснення давньоіндійського терміну *спхота*, який він уживав у своїх працях без пояснення: з санскритського *sphoṭa* – спалах, від кореня *sphuṭ* – вибухати, розкриватися; дослівно "вічний звук", ментальна форма слова; в індійській філософії – вічний і неподільний архетип звука та змісту. Спхота є нібито згорнутою вічною сутністю слова, яка проявляється фонемами в момент його проголошення. Саме завдяки спхоті при проголошенні певних звуків у свідомості слухача, подібно "спалаху", висвічується зміст сказаного [21, с. 30].

В. Шаян створив і начерки перших рідновірських релігійних обрядів: ініціації (присяги, посвяти), похорону, свята Різдва Сонця, Богині Утрени (Великоддя) [1]. Володимир Шаян у створеному ним Ордені історично, науково, звичаєво, обрядово, духово з'єднав ланки розірваного (в 988 р.) ланцюга Традиції. Це було здійснено *вперше (!) за тисячу літ*, і цей факт є неспростовним.

В останньому своєму інтерв'ю М.Русичу, опублікованому в журналі "Світання" в 1974 р., В.Шаян підтвердив, що в 1943 році перша група лицарів Ордену Бога Сонця пройшла ініціацію: "Тоді перша група склала мені орденську присягу" [15, с.4]. Про цю першу групу Ордену вже знали друзі й колеги Володимира Шаяна ще у Львові. Так його старший колега зі Львівського університету, доктор філософії, естет і відомий поет Василь Пачовський у поемі "Храм дітей Сонця" написав: "Клянуся Маєстатом Бога Сонця Створити Володимирів Орден І поширїть його в глибїнь народню Трійка́ми в вїйсько тисячами звен" [20, с. 447].

Евакуюватися на Захід В. Шаяна змусив наступ Радянських військ, оскільки він розумів, що національно свідомі українці не матимуть ніяких перспектив вільно працювати й творити в "тюрмі народів". Тим лицарям, які з різних причин не могли евакуюватися, В.Шаян дав наказ стати до лав УПА. Так вони й зробили. Дата евакуації В.Шаяна точно не відома. Відомо лише з тогочасних газет, що ще в кінці червня 1944 р. В. Шаян був у Львові й продовжував свою наукову й громадську діяльність. Так, тижневик Військової Управи Галичини для Добровольців Стрілецької дивізії Галичина "До перемоги" (Zum sieg) в Ч. 27 (28) від 6 липня 1944 р. у рубриці "З культурної хроніки" під заголовком "Відчити – доповіді" повідомляв: "В домівці Літературно-Мистецького клубу у Львові ... Дня 30 червня ... читав письменник Володимир Шаян свій твір п.з. "Про Перуна Знання таємне" [1].

Друга фаланга Ордену Бога Сонця з дванадцяти осіб була створена уже в еміграції (Аугсбург 1945), вони отримали "орденський вишкіл" (слухали лекції й навчання В.Шаяна), але після війни через еміграцію лицарів у різні міста США, Канади, Австралії, Англії не змогли виконати своїх статутних завдань. З цими завданнями впоралась лише третя група Ордену – Канадський інститут імені Володимира Шаяна, який ми уперше називаємо "третьою фалангою" Ордену. Його було створено на початку 70-х рр. зусиллями Лариси Мурович та 28-ми її однодумців.

Ми вперше оприлюднюємо факт, засвідчений документально, що Лариса Мурович (поетеса, громадська діячка, секретарка журналу "Світання") була посвяченою лицаркою Ордену Бога Сонця – про її присягу повідомляв сам В.Шаян, назвавши її "героїчно посвяченою" [1]. Саме цій групі лицарів-однодумців удалося реалізувати одне з головних завдань Ордену – видання й поширення творів свого Вчителя В.Шаяна, його основоположних праць, у тому числі й фундаментального

зібрання "Віра Предків наших" (Гамільтон, 1987) обсягом майже 900 сторінок [20].

Висновки. Орден, як вважав В.Шаян, культивує здатність лицарства до "святої самопожертви" в ім'я благородної мети; святість душі лицаря В.Шаян пов'язував з сутністю Свантевита, як Божества Святості, і водночас Бога-воїна, Бога-Переможця над злом і темрявою. Священна етика Ордену – це насамперед, релігійна єдність благородних лицарів, носіїв і захисників державної ідеї, їхнє лицарське братерство, вірність і послух Володареві Ордену (воєначальнику чи князю), збереження честі й примноження слави України, лицарська безстрашність і віра в безсмертя душ і безсмертя України. Їхню працю, здійснену в ім'я великої ідеї, можна вважати їхнім духовним лицарським подвигом.

Діяльність Ордену Бога Сонця має своє продовження в історії України і світу, оприявнює силу ідеї, що несе державотворчий зміст, і через свою метафізичну дію виявляє той духовий потенціал людини і нації, що стає здатною з'єднати онтологічний розрив поколінь. Яскравим свідченням цього є життєвий подвиг найкращих учнів В.Шаяна Богдана Війтенка в Бразилії та Лариси Мурович і Громади українських рідновірів у Канаді, діяльність Об'єднання Рідновірів України та створення рідновірських громад у країнах Європи, а також їх згуртування в Європейському конгресі етнічних релігій та Родовому слов'янському вічі як міжнародних форумів духово споріднених людей.

Перспективи подальших досліджень. Відсутність національної ідеології в Україні свідчить про те, що коли держава з ідеями не працює, то спрацьовують чужі ідеї. Що треба робити в умовах інформаційної війни, щоб робота з національними ідеями мала успіх? Це питання №1 на майбутнє. І в цьому історія Ордену Бога Сонця може бути важливим історичним досвідом як одна з форм не лише національно-визвольних змагань нашого народу, а й форм чи методів духового відродження нації, виховання якісної людини. Твори В.Шаяна розкривають глибокі смисложиттєві перспективи для майбутнього України й українського народу. Відзначення на державному рівні 75-ліття Ордену Бога Сонця стане вагомим стимулом до вивчення філософської й духовно-культурної спадщини Великого лицаря духу Володимира Шаяна.

Список використаних джерел:

1. Архів ОРУ (Релігійного центру Об'єднання Рідновірів України) // Приватне зібрання Галини Лозко.
2. Кожоляно Г.К. Етнологія національна релігія в житті народу (аналіз праць В. Шаяна) / Кожоляно Георгій // Наукові праці: Серія Філософія. – Вип. 245, Том 257. – С. 77 – 81.
3. Лозко Г.С. Боги і народи. Етносоціальний вимір. – Тернопіль: Мандрівець, 2015. – 624 с.
4. Лозко Г. Володимир Шаян – основоположник відродження Рідної Віри / Г. Лозко // Християнство і духовність. Збірник матеріалів другої міжнародної наукової конференції циклу наукових конференцій "Християнство: історія та сучасність". – К.: Знання, 1998. – С. 178–184.
5. Лозко Г. Етнодержавознавство: Філософсько-теоретичний вимір / Галина Лозко. – Тернопіль: Мандрівець, 2012. – 384 с.
6. Лозко Г. Етнологія України: філософсько-теоретичний та етно-релігієзнавчий аспект: [монографія] / Г. Лозко. – К.: АртЕК, 2001. – 304 с.
7. Лозко Г. Європейський етнорелігійний ренесанс: витоки, сутність, перспективи (на матеріалі відродження етнорелігій у європейських країнах): [наук. моногр.] / Г. С. Лозко. – К.: Такі справи, 2006. – 424 с.
8. Лозко Г. С. Критерії типології НРР і релігієзнавча класифікація рідної віри / Галина Лозко // Наукові праці: Соціологія.– Миколаїв ЧДУ, 2015. – Випуск 246, том 258. – С. 124–131.
9. Лозко Г. Орденська модель українського ренесансу в етнофілософії Володимира Шаяна / Лозко Галина // Наукові праці: Серія Філософія. – ЧНУ ім. Петра Могили.–Миколаїв. – Випуск 288.– Т.300. – С. 10–14.
10. Лозко Г. Пробуджена Енея: європейський етнорелігійний ренесанс: [монографія] / Г. Лозко. – Х.: Див, 2006. – 464 с.: іл.
11. Lozko Halyna. Rodzima Wiara Ukrainka. – Wrocław: Topozel, 1997. – 128 s. Польс. мовою.

12. Лозко Г.С. Шаян В. / Г. С. Лозко // Історія соціологічної думки: енциклопедичний словник-довідник. – Львів, 2016
13. Mala encyklopedia filozofii. – Bydgoszcz, Polska, 1996. – 572 s.
14. Релігієзнавчий словник / За ред. проф. А. Колодного і Б. Лобовика. – К., 1996. – 392 с.
15. Русич М. Децо із життєпису Володимира / М.Русич // Альманах Світання. – 1974, № 3 (V). – С.3–6.
16. Словник іншомовних слів / Уклад. С.М.Морозов, Л.М. Шкарапу-та. – К.: Наук.думка, 2000. – 680 с.
17. Філософія: Підручник / За ред. Горбача Н.Я.– Львів: Логос, 1995. – 224 с.
18. Худаш М. Походження та релігійно-міфологічні функції давньоруських і спільнослов'янських язичницьких Божеств. – Львів: НАН України, Інститут народознавства, 2012. – 1064 с.

19. Чмихов М.О. Джерела язичництва України-Русі / Микола Чмихов // Індоевропа: Тематичний випуск. – 7506 (1988–1989). – Кн. 1–4 // Ел. ресурс: <http://maidan.org.ua/arch/oldrel/1063977959.html>
20. Шаян В. Віра Предків наших / Володимир Шаян. – Гамільтон, Канада. – 1987. – 894 с.
21. Шаян В. Віра Предків наших: вибрані твори / Серія "Пам'ятки релігійної думки України-Русі" / Передмова, упор., комент. та заг. ред. проф. Г.С.Лозко / Шаян Володимир Петрович. – К.: ФОП Стебеляк О.М., 2018. – 400 с.
22. Шаян В. Григорій Сковорода – лицар святої борні / Володимир Шаян. – Лондон – Торонто, 1973. – 111 с.

Надійшла до редколегії 03.04.18

Г.С. Лозко

75-ЛЕТИЕ ОРДЕНА БОГА СОЛНЦА: ФИЛОСОФСКО-ИСТОРИЧЕСКОЕ ОСМЫСЛЕНИЕ

В статье рассматривается история и метафизика религиозно-политической организации, созданной профессором В.Шаяном в 1943 во Львове с целью "освобождения Духа нации" – возрождение собственной национальной духовной культуры (этнорелигии). Введено в научный оборот осмысление новых архивных материалов (писем, документов), а также философско-религиоведческого наследия В.Шаяна. Сделан вывод о непреходящем духовно-культурном значении идей Ордена Бога Солнца в отечественной и европейской духовной культуре.

Ключевые слова: Орден Бога Солнца, Владимир Шаян, Дух нации, этнорелигия, родная вера, метафизика, онтология.

H. S. Lozko

75TH ANNIVERSARY OF THE KNIGHTLY ORDER OF THE SUN GOD: PHILOSOPHICAL AND HISTORICAL REFLECTION

The article considers the history and metaphysics of the religious and political organization created by Professor V. Shayan in 1943 in Lviv in order to "liberate the Spirit of the nation" – the revival of its own national spiritual culture (ethnoreligy, native faith). Methodological bases of this article are textological, historical and metaphysical methods. Firstly, the author investigates the history of The Knightly Order of the Sun God, and therefore applies the principle of historicism, which describes the facts that were able to collect from various sources about The Order, his knights and sympathizers of Shayan's idea. Secondly, the philosophical heritage of V. Shayan, who was an idealist, and metaphysics for him was one of the most important methods of knowing the spiritual essence of the culture of our ancestors. Therefore, metaphysics may well be the object of study and is justified by a religious knowledge point of view. While studying the scientific, artistic and epistolary heritage of V. Shayan, textological methods of work with texts of his works, archive and bibliographic apparatus were used (collection, study and classification of sources). The philosophical comprehension of the spiritual and cultural phenomenon and the importance of The Knightly Order of the Sun God in the life of the Ukrainian nation is described with the using of national-existential methodology, which makes it possible to see any phenomenon through the prism of authentic Ukrainian axiology. New scientific materials (letters, documents), as well as philosophical and religious heritage of V. Shayan were introduced into the scientific circulation. Was made a conclusion about the importance of the spiritual and cultural heritage of Professor Shayan and the value of The Knightly Order of the Sun God ideas in the domestic and European spiritual culture. It is proved that the native faith together with the native land and the native language preserves the energy of the nation and its self-identity.

Keywords: The Knightly Order of the Sun God, Volodymyr Shayan, Spirit of the Nation, ethnoreligy, native faith, metaphysics, ontology.

УДК 261.7

М.М. Мокієнко, канд. істор. наук, старший науковий співробітник

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ П'ЯТИДЕСЯТИЦЬКОЇ МІСІЙНОЇ ЕКЛЕЗИОЛОГІЇ

У статті аналізується евристичний потенціал, теоретичні і практична значущість сучасних методологій дослідження розвитку п'ятидесятицької місійної еклезиології. У цілому п'ятидесятицька місійна еклезиологія розвивається у напрямку подолання суб'єктивізму та примітивізму у напрямку до творення об'єктивістських та інтерсуб'єктивних теорій місії та місійної еклезиології. Особливе значення має триада "Дух-Слово-Спільнота", що конститує церкву, є умовою успішності місії. А саме, досвід переживання присутності Духу надає переконливості Слову Писання, і вони разом формують Спільноту, яка, як народ Божий, є місцем прояву діяльності Бога для світу. Завданням місії є не спасіння окремих осіб "від світу" в церковних спільнотах, а цілісне преображення світу, виявлення влади Бога над світом, що має проявлятися у повноті в есхатологічній реальності Царства Божого, а сьогодні виявляється у п'ятидесятицьких церковних рухах.

Ключові слова: сучасна теологія, місія, еклезиологія, п'ятидесятицький рух, триадологія.

Місійно-еклезиологічна рефлексія у вітчизняному п'ятидесятицтві знаходиться у зародковому стані. Багато десятиліть рух перебував на грані виживання через радянський атеїстичний експеримент і, як наслідок, заборону легальної діяльності. Відтак, осмислення магистральних теологічних питань було загальмовано. За чверть століття перебування п'ятидесятицтва у новому статусі прориву у цьому напрямку не сталося. Звідси, спроба використати зовнішню допомогу задля методологізації дослідження. Закордонні дослідження п'ятидесятицького феномену, крім галузей історії та біблеїстики, є теж доволі молодими. Втім, там вже напрацьовано чималий доробок в царинах місіології та еклезиології й зроблено чимало спроб методологізації руху. В цілому, п'ятидесятицький рух – надзвичайно динамічна складова сучасного християнства. Сьогодні його послідовники є найбільшою християнською спіль-

нотою після католицизму, і перевершують за чисельністю всі інші форми протестантизму, взяті разом. За останнє століття цей рух зріс з нуля до принаймні півмільярда прихильників. Його дивовижне зростання, духовна жвавість і спроможність адаптуватися до місцевих ситуацій актуалізують необхідність дослідження п'ятидесятицького розуміння місії та церкви, виявлення ролі цих поглядів для практик руху.

Сьогодні назріла необхідність систематичного аналізу методології дослідження розвитку п'ятидесятицької місійної еклезиології, що і є метою статті.

Перш за все, дане дослідження покликане зробити крок в налагоджені діалогу між систематичним богослов'ям та місіонерськими дисциплінами, про необхідність якого у свій час писав Д. Бош [9, с. 492-496]. Цьому суттєво має допомогти процес "оновлення християнськими традиціями протягом ХХ ст. місіонерської спрямованос-